NOVINKY Z ČECH.

Původní informace od zpravodaje "Pok. Záp."

V Praze, 20. června '98.

Slavnostní dnové v Praze. Současně v Praze tři slavnosti skvělé, z nichž každá zvlášť stačila by naplniti Prahu slavnostním ruchem: otevřenať výstava technická, konán sjezd slovanských žurnalistů a — oslavena památka 100letých narozenin Frant. Palackého.

O výstavě a jejím otevření stručně jsme již psali, i podotýkáme znovu, že zevrubnější referát ponecháme si na dobu pozdější až bude výstava hotova.

Sjezd žurnalistů konal se soudobně se slavností Palackého i zmíníme se o něm v referujíce o ní.

Celý měsíc červen žili jsme v Čechách ve slavnostní náladě. Den co den byly tu konány slavnostní večery a oslavy Palackého po městech i vsích, v desíti i dvaceti najednou. Leč vrchol oslavy položen do Prahy na dny 18., 19. a 20. června. A čím více jsme se k této časové metě blížili, tím větší byl ruch, který jevil se i vně stavěním slavobran, týčením stožárů a okrašlováním domů.

Uvnitř pak bylo ještě živěji. Tu cítili jsme tepot prudší a prudší, dech stále ohnivější, proud krve mocnější.

Žel bohu, že oslava muže, rázu Palackého, neostala bez stínu pověstné české nesjednocenosti a bez hořkosti neuznání.

Povíme to předem, aby se dodatkem nekalil celek.

Před slavností nejprvé internacionála ve svých listech otravovala své čtenáře české hanobením Palackého, po internacionále radikálové snažili se snížit význam oslav, napotom pokrokáři a spřeženci vychrstli spoustu jedu na slavnostního řečníka dr. Herolda a o slavnosti samé klerikálové chovali se zcela apaticky, stranili se.... A stát, který byl Palackým a jeho vedením české politiky zachráněn, šlechta, pro niž a její záchranu v r. 1848 Palacký tolik učinil?

Stůj zde k věčné paměti poznamenáno, *ti při slavnosti scházeli!* Na pomník uherských povstalců byl jménem císařovým položen věnec — na pomník ochrance a hajitele státu vláda nevzpoměla ani slovem, ba naopak, *byvší pozvána, omluvila se ale neudala proč!*

Šlechta pak vyjma Lobkovice, Harracha a ještě dva tři kavalíry byla neviditelnou.

A s pravdou ven až na dno! Neumlčujeme, ale referujeme věrně:

Slavná to byla slavnost, pravda; krásná, nadšením dýšící, ale nám při ní přece tísnilo se srdce.

Ten pohled na královskou Prahu nebyl takový, jak čtouce referáty, byste si představili. Bylo praporů, bylo ozdob, bran, bylo okras všeho druhu — ale paláce, budovy státní, kostely, budovy klerikální byly pusty, prázdny.

Ty Hradčany královské, ten Vyšehrad knížecí a jiné nejimposantnější budovy, nejčelnější a v oko trčící místa byla bez ozdoby, němá.

A hůř....

Zatím co do Prahy tisícové putovali vzdát hold otci národa, z Prahy a z okolí táhla sta zbloudilců, internacionálních sociálních demokratů, aby ve Vysočanech při hudbě a pivě demonstrovala proti! !

To nás tísnilo. Ale bohudík, tíseň záhy minula, zdravé nadšení zmohlo injekci otravnou. A proto s lehčím srdcem nyní, kdy jsme si o pravdě požalovali, přistupujeme k referátu o slavnostech.

První dny.

Slavnosti Pražské počaly hned ve čtvrtek a v pátek, 16. a 17. června. Sjížděli se hosté a přijelo jich mnoho se všech stran. Vítání nebylo konce — ruch obrovský, největší na perronu státní dráhy v Hybernské ulici. Zde bylo vítací centrum. Několik minut po třetí hodině odpolední přijel podmokelský rychlovak do nádraží. Bouřlivé volání 'Na zdar!' a 'Sláva!' přehlušovalo hučení a sykot zastavujícího se vlaku, z něhož z kupé prvé třídy vystoupil plukovník ruského generálního štábu p. Visarion Visarionovič Komarov, oděn jsa v občanském oděvu. Pan Komarov byl obklopen nadšeným zástupem, který jej vyznamenával nejsrdečnějšími ovacemi. Upřímnými projevy pozdravili jej členové uvítacího výboru. Plukovník p. Komarov přinesl sebou nádherný, skvotný a drahocenný stříbrný věnec, dar to města Petrohradu, který položí na hrob slavného historiografa Palackého. Na stříbrném věnci vyryto jest věnování: "Město Petrohrad — Největšímu z Největších." Mimo to přinesl plukovník p. Komarov adresu slovanských národností v Petrohradě.

Ve společnosti plukovníka pana Komarova přijel do Prahy pan Vasilij Aleksejevič Prokovjev, spisovatel z Petrohradu.

Jásot ozývající se na ulici z perronu byl znamením, že přijíždí vídeňský rychlovlak. Tímto přijeli k nám: Friedlein, starosta města Krakova se členem rady městské Doboczyňskim, dále Liberat Zajaczkowski, předseda spolku polských žurnalistů, Bronislav Grabowski, profesor z Častochova, Kazimír Ehrenberg, chefredaktor "Glosu Národa" v Krakově, dr. J. Szotayski, redaktor téhož listu, Ks. Theofil Flis, redaktor "Prawdy" v Krakově, Michal Chyliński, redaktor 'Czasu' v Krakově, K. Kucharski, redaktor "Dziennika Polského" ve Lvově, dr. Kazimír Ostaszewski-Baranski, chefredaktor téhož listu, Edmund Kolbuszowski, spoluredaktor téhož listu, Alex. Milski, chefredaktor "Smigusa" ve Lvově, L. Maslowski, chefredaktor "Przegladu" ve Lvově, Grzegorz Smólski, žurnalista ve Vídni, Alfred Sczepański, dopisovatel ve Vídni, Theofil Merunowicz, Alfred Szolayski, A. Czapliński, malíř Styka a četní polští literáti a žurnalisté.

Současně přijeli četní jiní hosté dráhou císaře Františka Josefa. Mezi nimi nalezal se profesor Jagič, zástupce vídeňské akademie věd, profesor Tadeáš Smičiklas, zástupce záhřebské akademie, dr. P. Krek, poslanec z Krajiny, prof. Sokolowski, poslanec Merunovič, poslanec Vachňanin, poslanec Barviňský, dr. Srnec, zemský poslanec a náměstek zemského hejtmana ve Štyrsku.

Jiní hosté přijeli rychlíkem Františkovy dráhy a sice Jiří Biankini, říšský poslanec a redaktor "Národního Listu" v Zadru, Ant. Trumbič, říšský poslanec ze Zadru, dr. Baljak, říšský poslanec z Dalmacie a Nikolaj Rižkow dopisovatel z Vídně.

Současně lid český, v kolosálním počtu shromážděný, vítal ve zlaté, slovanské Praze další hosty z Polsky a Haliče. Havlíčkova a Hybernská ulice od dob vítání našich milých krajanů zámořských a od blahých okamžiků Jubilejní výstavy nestala se svědkem tak velikolepého, spontamního projevu, jaký uchystán byl včera representantům předních měst Polsky a Haliče.

Každý kočár provázen byl provoláváním "Slávy" a "Na zdar!" a volání toto jako příboj valilo se od nádraží až na Příkop. Na této cestě byly kočáry čerstvými květy takořka posety! Obecestvo mávalo klobouky a šátky a když poslední kočár milé bratry slovanské odvezl z Havlíčkovy ulice, valil se dav vlasteneckého lidu za zpěvu národních písní pozvolna ku předu.

Pozvolna ubíral se dav po Příkopě na Václavské náměstí, kde stanul před hotelem "u arcivévody Štěpána", kde většina polských hostí byla ubytována. Lid opětně prokazoval poctu milým hostům a když objevili se v otevřených oknech, neznalo nadšení lidu míry. "Nechť žije Polska!", "Sláva Polákům!" a pod. projevy z tisícerých úst prochvívaly vzduchem.

Za hlaholu národní hymny nastoupil nepřehledný dav vlasteneckého lidu pochod po Václavském náměstí vzhůru, zabočil do Marianské ulice a před Nár. Listy dal výraz okázalé ovaci. Po projevech přízně zapěl několikatisícový zástup sloku národní hymny "Kde domov můj" a "Hej Slované!" Když poslední slova první sloky písně dozněla, povstal ze středu zástupu muž a vyzval shromáždění, aby po této spontanní ovaci klidně se rozešlo.

Povelu toto bylo uposlechnuto a po bouřlivém provolávání "Slávy!" a "Na zdar!" velký ten zástup lidu v nejlepším pořádku se rozešel, bez zakročení ozbrojené moci.

Banket na oslavu hostí. Prvou příležitost k přátelskému potkání drahých hostí našich s hostiteli, ke vzájemnému seznámení se, poskytl večer přátelský, uspořádaný ve dvoraně žofínské, která dosud nezřela významnější slavnosti.

Zde shromáždili se kolem osmé hodiny v Praze již meškající hosté slovanští v plném počtu. Přítomni byli Rusové, Rusíni, Poláci, Slováci, Slovinci, Chorvaté, Srbové, Moravané, Slezané, Čechové.

Pravá slovanská rodina pohromadě, jaké od r. 1848 nebylo!

Hosté dle vlastní vůle zaujali připravené stoly a v krátké chvíli zavládla na všech stranách srdečná a přátelská zábava. Nastalo vzájemné představování a seznamování.

Valně přispěly k dobré náladě, výkony čackého "Hlaholu", řízeného prof. Knittlem, jakož i hudební sbor Pehelův. "Hlahol" zapěl písně slovenské, slovinské, srbské a chorvatské, bulharské a černohorské, polské a moravské, velkoruské a maloruské a sklidil za ně bouřlivou pochvalu.

Na ostrově Žofínském vzplanul večer krásný ohňostroj. Zavedena tentokráte novinka dle francouzského způsobu, osvětlení trávníků nesčetnými pestrými lampičkami do země zapuštěnými, vedle toho ovšem zářily lampiony všech barev a tvarů. V průčelí budovy žofínské planul letopočet 1798—1898.

Dojem byl mohutný. Řada hostí slovanských, kteří přijeli vlakem nočním a na Žofín dorazili v povozech po jedenácté hodině, byli čarovným obrazem, jejž skytal Žofín v tomto úboru, uneseni.

Dlouho přes půl noc, vzdor únavě po namáhavé napořád téměř pouti, již bylo milým hostím vykonati, setrvali v nelíčené upřímné besedě pohromadě.

Druhý slavnostní den. Sobota 18. června měla program: dopoledne slavnost v Pantheonu, odpoledne oddech hostem, procházka Prahou, při níž hosté pochvalou neskrblili večer bylo slavnostní představení v Nár. divadle a osvětlení města. Program vyčerpal se důkladně.

Od časného jitra Praha oblékla se v slavnostní háv. Nebudeme líčiti zevrubnosti—znáte tyto dekorační záplavy i dovedete si je—ovšem se zřetelem k uvedenému už předem našemu povědění představiti.

Chodilo se to Prahou celkem vesele. Kde kdo odznak, trikolora, květ—vše slovanské barvy. Židé a buršáci zatáhli do ústraní; cítili vznětlivé látky.

Nálada v ulicích byla veselá, srdečná a hostů z Čech mnoho... Bývalo tak asi dle vaší paměti o slavnosti příjezdu vašeho a o výstavě jubilejní.

V pantheonu musea království českého. Druhý den slavnostní oficiálně byl zahájen 11. hodinou dopolední v pantheonu Musea království českého, kdež Společnost musejní, Česká akademie pro vědy, slovesnost a umění, Král. česká společnost nauk a universita česká uspořádaly oslavení vědecké činnosti Františka Palackého a odhalení bronzové jeho sochy.

Účastenství zvaných hostí bylo nadmíru hojné a prostranná síň sotva stačila pojati veškera shromáždění, jež čítala sta a sta osob, po výtce vynikajících. Byla to representace české a slovanské vědy, politiky a theologie a zástupitelstvo českých sborů autonomních a jinoslovanské vědy.

V čele slavnostní síně zaujali místa na tribuně před zastřenou sochou oslavenou pp.: předseda výkonného komitétu pořadatelského, hrabě Harrach, president české akademie stav. rada pan Hlávka, slavnostní řečník prof. dr. Tomek a rektor české university prof. dr. Kadeřávek, načež rázem 11. hodiny dopolední byla slavnost zahájena.

Zpěvácký spolek "Hlahol" nejprve přednesl na galerii kantátu "Dnes, Matko Slávo" od Karla Bendla na slova Jaroslava Vrchlického, vyslechnutou celým shromážděním s důstojnou pietou.

Po té povstal předseda výkonného komitétu pořadatelského hr. Harrach, oslovil shromáždění, promluviv o významu Palackého, načež prof. Tomek, žák a později spolupracovník Palackého promluvil o životě a působení slavného českého historiografa.

Potom na pokyn nejvyššího maršálka knížete Jiřího Lobkowicze sňata byla s vysoké bronzové sochy oslavencovy rouška a mohutná v kovu spodobená postava Františka Palackého majestátně vystoupila z loubí zelených haluzí rostlinných.

Tento akt uvítalo a provázelo veškero shromáždění nadšeným provoláváním "slávy" a neutuchajícím potleskem.

Večer v Nár. divadle byl pro účastníky slavnosti Palackého opět úchvatný. Rázem 7. hod. naplněno bylo divadlo do posledního místa. Skvělá společnost shromažďovala se již před tím v kuloarech divadla a vítala srdečně přicházející slovanské hosty.

Vyslanci slovanských našich bratří zavítali k slavnostnímu představení v počtu úplném. Bratři Poláci, Rusové, Jihoslované a Slováci zaujali lože, křesla a sedadla v přízemí a na balkoně, po boku rozradostněných svých průvodčích, hodnostářů výboru pro oslavu Palackého a sjezdu slovanských novinářů.

Úderem sedmé hodiny zahrál orkestr slavnostní předehru Smetanovu. Na to vystoupila Sklenářová-Malá a přednesla vzletný proslov od Bohdana Kaminského, jenž veškeré shromáždění velice vzrušil. Za hlučného potlesku veškerého divadla zdvihla se opona a za zvuků české národní hymny "Kde domov můj" objevil se zrakům přítomných efektní živý obraz, komponovaný na oslavu Františka Palackého řiditelem F. A. Šubertem. V popředí na pravé straně hlediště stála na vyvýšeném místě socha Otce národa, práce to prof. Poppa. Genius národa věnčil knihu "Dějiny národa českého", již Palacký v ruce držel, kdežto genius dějin kladl k jeho nohám palmu. K tomuto středu seskupen byl celý ostatní obraz, znázorňující jednak největší dílo Palackého "Dějiny národa českého", jednak státoprávní program, jejž Palacký národu svému byl vytkl.

Ve středu jeviště byla nejvýznamnějším symbolem jeho historického díla skupina husitská, v níž kráčeli v předu mistr Jan Hus a mistr Jeroným. Za nimi ubíral se kněz, nesoucí před vojem husitským svátost. Za svátostí kráčel Jan Žižka z Kalicha, za ním Prokop Holý a Prokůpek s hejtmany táborskými, načež následoval husitský vůz s cepníky a ženami husitskými, bojovníci táborští s bijáky, lučišti a kopími. Pravé popředí jeviště vyplňovala skupina Jiřího Poděbradského, v níž mimo krále Jiřího byla manželka jeho Johana z Rožmitála, arcibiskup Rokycana a čeští páni i rytíři. V pozadí obrazu na vyvýšeném místě stála Libuše po boku Přemysla, obklopena děvami a kněžími, věštíc slávu koruně české, která se vznášela, vysoko v oblacích ozářena sluncem za ní vycházejícím. V pravo od koruny svatováclavské (znázorňující státoprávní program Palackého) stáli na jevišti zástupcové celého národa, korunu aklamující.

Živý obraz přijat byl s velkým potleskem a voláním slávy; stále a znova zdvihala se opona k žádanému výhledu na ladnou scenerii skupin.

Pak zavzněly první tony tak posvátně rozmrazující, tak povznášející ouvertury k "Libuši".

Praha osvětlovala. Illuminace dopadla dobře—skvěle na Žofíně, na nábřeží a jinde..... Večer v Nár. divadle skončil v náladě nadšené.

Třetí den slavnostní. Den hlavní nastal. Ale ne usměvavě, zachmuřen, jakoby i příroda nespokojena byla s tím, že národ český, národ tak vzdělaný, poplatný stále, stále jest v podruží. A snad proto, že i nemá příležitosti k oslavám.

Kdož ví, co bozi soudí.

Slavnostní průvod. Bylo to nevídané, slavné divadlo. A možno říci, že se slavnosti súčastnila téměř celá Praha.

V průvodu dle střízlivého počtu se ubíralo více nežli 31,000 osob. Průvod trval dvě hodiny.

A ten špalír, jehož cestou se průvod ubíral, byl nerozborný, byla to široká, hustá zeď lidská, šumící a vlnící se. Z ní chvěly se pochvalné výkřiky a projevy, které se přenášely dále a jako ozvěna zněly ze všech oken, pavlánů, balkonů a arkýřů.

Kde průčelí domu, tam všude plno lidstva. Kde okno, tam kývaly šátky žen a klobouky mužů, ni jednu budovu nevyjímaje. Byl to triumfální průvod, který se včera ubíral ulicemi pražskými ve stínu praporů a na nějž se snášelo tolik nadšení.

Vlastní průvod zahájily čety jízdního Sokola pražského, za nimiž v čele velikého banderia selského jel rolník, třímaje červeno-bílý prapor s nápisem "okres vinohradský." Všichni účastníci oděni byli v tmavošedé čamary a měkké černé klobouky a kroj slušel jim výborně. Oddíl tento, jenž jaksi byl předvojem velikého průvodu slavnostního, uzavírali jízdní Sokolové z Libně.

Následoval kočár s předsedou slavnostního výboru, městským radním Ferdinandem Voitlem a za ním nesl jezdec velikou žerď s nápisem "Hosté slovanští," kteří jeli pak asi ve 100 kočárech. Nekonečný jásot, potlesk i volání "slávy" uvítalo skupinu milých pobratimů.

Ostatní průvod byl dle své povahy rozdělen v 16 skupin. Nelze nám tu vyčítati všeho. Bylo by referátu našeho tolik, že nestačil by naň celý list. Leč stručně přece povíme, co bylo. V první skupině počtem asi 15.000 hlav kráčelo Sokolstvo, v druhé as 8,000 nár. dělnictvo, v třetí šlo řemeslnictvo a živnostníci, v čtvrté spolky střelecké, v páté spolky zábavné, v šesté divadelní, v sedmé sportovní, v osmé obchodní a hospodářské, v devátém dámské, v jedenácté [illegible]